

จะทราบได้อย่างไรว่าเป็นหิด ?

1. การซักประวัติ ผื่นที่มีอาการคันมาก และพบสมาชิกครอบครัว คนใกล้ชิดที่มีอาการพร้อมๆกัน
  2. การตรวจร่างกาย พบผื่นที่มีลักษณะจำเพาะที่ได้กล่าวแล้ว โดยเฉพาะเมื่อพบรอยโรคที่เห็นเป็นเส้นเล็กๆ คดเคี้ยวที่ง่ามนิ้ว เรียกว่า **อุโมงค์หิด** วิธีที่จะช่วยให้หาอุโมงค์ได้ง่ายคือ การหยดหมึกลงบนผิวหนังที่จะหาอุโมงค์หิดแล้วขีดหมึกส่วนเกินออกจะพบหมึกค้างอยู่ในอุโมงค์
  3. การตรวจดูด้วยกล้องจุลทรรศน์ โดยชุดบริเวณผื่นคันหรืออุโมงค์หิด จะพบตัวหิด, ไข่หรือสิ่งขับถ่ายของหิดอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายๆอย่างร่วมกัน
- ในกรณีที่แพทย์สงสัยโรคหิดมาก จากการซักประวัติและตรวจร่างกาย แต่การตรวจทางกล้องจุลทรรศน์ไม่พบหลักฐานการติดเชื้อหิด แพทย์อาจพิจารณาให้การรักษาโดยยาซึ่งมีความจำเพาะต่อโรคหิด

การป้องกันการแพร่กระจายของหิด

1. ควรรักษาสมาชิกทุกคนในครอบครัวพร้อมๆกัน โดยเฉพาะสมาชิกครอบครัวที่อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วย ถึงแม้ไม่มีอาการก็จำเป็นต้องรักษา เพราะอาจอยู่ในระยะฟักตัว
2. ทำความสะอาดเครื่องใช้ เครื่องนุ่งห่ม, ที่นอน, ผ้าปูที่นอน, ผ้าห่ม, ผ้าคลุมเตียง, เสื้อผ้า ผ้าเช็ดตัว ที่ใช้ในหนึ่งอาทิตย์ที่ผ่านมาด้วยการซักน้ำร้อนอย่างน้อย 5 นาที สำหรับเครื่องนุ่งห่มที่ซักไม่ได้ เช่น หมอนและพรม ควรอบแห้ง 50 °C นาน 20 นาที หรือเก็บไว้ในถุงพลาสติก ปิดปากแน่นอย่างน้อย 7 วัน
3. ทำความสะอาดพื้น ดูฝุ่นพรม และเฟอร์นิเจอร์แยกของใช้ส่วนตัว หวี ผ้าเช็ดตัว เครื่องนุ่งห่ม และ ที่นอน ไม่ใช้ร่วมกับผู้อื่น
4. ตัดเล็บสั้นและตะไบเล็บให้ไม่คม ไม่แคะแกะเกาผื่นคัน

สแกนเพื่อประเมินความพึงพอใจ
หลังจากอ่านสื่อความรู้ด้านสุขภาพฉบับนี้

จัดทำโดย

รศ.พญ.จรัสศรี นียาพรณ
ผศ.นพ.สุมนัส บุณยะรัตเวช
ที่ปรึกษา

ศ.พญ.กนกวลัย กุลทนนท์
สนับสนุนการพิมพ์โดย
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
มหาวิทยาลัยมหิดล
ตรวจสอบเนื้อหาครั้งล่าสุด ปี พ.ศ.2564
รหัสหน่วยงาน DE
 สงวนลิขสิทธิ์โดย พรบ. การพิมพ์ 2537

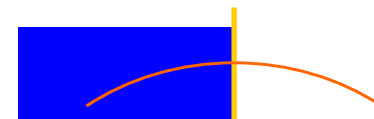
แผ่นพับ
สุขภาพออนไลน์

สร้างเสริมสุขภาพศิริราช (สศส.)

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

โรคหิด

หน่วยตรวจโรคผิวหนัง

ภาควิชาตจวิทยา

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

มหาวิทยาลัยมหิดล

SIPI DE1093364

หิดคืออะไร?

หิดเกิดจากการติดเชื้อไร ชื่อ *Sarcoptes scabiei var hominis* เป็นตัวไรที่ติดต่อกับคนไปสู่คน มีขนาดเล็กมากขนาดประมาณ 0.4 มิลลิเมตร จึงมองด้วยตาเปล่าไม่เห็นแต่เห็นได้ทางกล้องจุลทรรศน์ ตัวหิดสามารถมีชีวิตอยู่ได้นานถึง 3 วันในสภาวะอุณหภูมิห้องปกติ ตัวหิดผสมพันธุ์กันบนผิวหนังคนแล้วเจาะอุโมงค์ในผิวหนัง กำพรางเพื่อใช้วางไข่ โดยออกไข่วันละ 2-30 ฟองแล้วก็จะตาย ตัวอ่อนจะออกจากไข่ในวันที่ 3 หรือ 4 และจะโตเต็มที่ในเวลาประมาณ 2 สัปดาห์

หิดติดต่ออย่างไร?

ติดต่อกับการสัมผัสใกล้ชิดกับคนที่เป็นโรคหิด เช่น สัมผัสผิวหนังโดยตรง สัมผัสเสื้อผ้า ผ้าปู และที่นอน หิดขยายพันธุ์ได้อย่างรวดเร็ว โรคหิดติดต่อกับทางการสัมผัส มักพบว่าเป็นกันทั้งครอบครัวหรือห้องเรียนที่สัมผัสกันใกล้ชิด

อาการของหิดเป็นอย่างไร?

ผื่นของหิดจะคันมาก เกิดหลังติดเชื้อประมาณ 2 สัปดาห์โดยเฉพาะเวลากลางคืน อาการคันและผื่นเกิดจากปฏิกิริยาไวเกินของร่างกายต่อตัวหิด ไข่หรือสิ่งขับถ่ายของหิด

ลักษณะผื่นของหิด

- ผื่นมีลักษณะเป็นตุ่มน้ำใส หรือ ตุ่มแดงคัน กระจายไปทั่วตัว บริเวณที่พบผื่นได้บ่อยคือ ง่ามมือ ง่ามเท้า ข้อพับแขน รักแร้ เต้านม อวัยวะเพศ รอบสะดือ และก้น ในเด็กอาจพบผื่นบริเวณหน้าและศีรษะ
- อาจพบเป็นตุ่มนูนเนื้อสีแดงอมน้ำตาล คัน มักพบตุ่มชนิดนี้บริเวณรักแร้ และอวัยวะเพศ มักไม่พบตัวหิดในผื่นชนิดนี้ และหลังการรักษาหิดหายแล้วผื่นนี้จะยังคงอยู่ได้

ในผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวีหรือภูมิคุ้มกันบกพร่องและผู้ป่วยสูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ จะทำให้การขยายพันธุ์ของหิดเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ทำให้เกิดผื่นมีสะเก็ดแห้งขุยหนา ภายในสะเก็ดแห้งมีตัวหิดอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้มีการติดต่อแพร่เชื้อได้มาก

อาการคันจากหิดมีอาการดีขึ้นหลังได้รับการรักษา การรับประทานยาแก้คันจะช่วยบรรเทาอาการคันได้

สำหรับตุ่มหิด สามารถให้การรักษาโดยการทายาหรือฉีดยาคอร์ติโคสเตียรอยด์เข้าที่ตุ่ม หลังได้รับการรักษาหิด

การรักษาหิด

ยาทา

ควรสวมถุงมืออย่างเมื่อยาทาให้ผู้ป่วย ทายาหลังอาบน้ำตอนเย็น ทายา "ทั้งตัว" ตั้งแต่คอลงไป ไม่ควรเลือกทาเฉพาะส่วนที่มีผื่นเท่านั้น เด็กเล็กให้ทาทั้งตัวตั้งแต่ศีรษะ หน้า คอ ใบหู โดยเฉพาะหลังหู ร่องก้น ง่ามนิ้วและใต้เล็บ ควรทายาทั้งไว้ 8-14 ชั่วโมง แล้วล้างออกในตอนเช้า ทาซ้ำตามรายละเอียดของยาแต่ละตัว

Permethrin cream ใช้ได้ดีกับผู้ใหญ่และเด็กมากกว่า 2 เดือน ไม่ควรใช้ในหญิงตั้งครรภ์และเด็กเล็กอายุน้อยกว่า 2 เดือน ทาทั่วตัว 1 ครั้งและทาซ้ำอีกครั้งในอีก 1 สัปดาห์

5-15% sulfur เป็นยากำมะถัน ใช้ได้ดี และค่อนข้างปลอดภัย ใช้ได้ในเด็กเล็กอายุน้อยกว่า 2 เดือน หญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ควรทายาทั่วตัว 3 วันติดต่อกัน ข้อเสีย คือ ยามีกลิ่นเหม็นและเหนอะหนะ

10-25% Benzyl benzoate ใช้ได้ในเด็กและผู้ใหญ่ ไม่ควรใช้ในเด็กเล็ก ทาทั่วตัว 1 ครั้งและทาซ้ำอีกครั้ง ในอีก 1 สัปดาห์ ยาอาจมีผลระคายเคืองได้

ยารับประทาน

Ivermectin รับประทาน 200 ไมโครกรัม/น้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม มีประสิทธิภาพรักษาหิดได้ดี ควรได้รับการดูแล สั่งยาโดยแพทย์ ใช้สำหรับผู้ป่วยที่ทายาไม่ได้ผลหรือมีการติดเชื้อเป็นบริเวณกว้าง